

**TELŠIŲ REGIONO PLĖTROS PLANO
PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. LT028-01-02-08
„TVARI TELŠIŲ MIESTO PLĖTRA“
PAGRINDIMO APRAŠAS**

2024-08-20 Nr. PA-11

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	Uždaviniai, prie kurių įgyvendinimo prisidedama šia pažangos priemone: 1.1 Padidinti turizmo objektų pasiekiamumą ir sudaryti sąlygas turizmo paslaugų plėtrai, LT028-01-01. 1.2 Modernizuoti ir sukurti investicijoms ir verslo plėtrai palankią aplinką, LT028-01-02. 4.1 Padidinti švietimo paslaugų prieinamumą, LT028-04-01. 2.1 Padidinti tvarų judumą regione, įgyvendinant darnaus judumo priemones miestuose, LT028-02-01.
----------------------------------	---

**II SKYRIUS
SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS**

Pažangos priemone „Tvari Telšių miesto plėtra“ bus sprendžiamos 2022 – 2030 m. Telšių regiono plėtros plane (toliau – Planas) nustatytos regiono plėtros problemos ir giluminės jų priežastys:

1. Problema „Nepakankamai išvystyta turizmo ir verslo plėtros aplinka“ ir jos giluminės priežastys – „Nepakankamas turizmo objektų pasiekiamumas ir kokybiškų paslaugų trūkumas“ bei „Nepatraukli aplinka verslo plėtrai“.
2. Problema „Nepakankama švietimo paslaugų kokybė ir prieinamumas“ ir jos giluminė priežastis „Netolygus švietimo paslaugų prieinamumas“.
3. Problema „Netvari transporto sistema, nepakankamas eismo saugumas“ ir jos giluminė priežastis „Nepakankamas darnaus judumo priemonių diegimas miestuose“.

Pažangos priemonės „Tvari Telšių miesto plėtra“ veiklomis bus įgyvendinami 2024-2029 m. Telšių miesto tvarios plėtros strategijos ¹(toliau – Miesto strategija), kuri patvirtinta Telšių rajono savivaldybės tarybos 2024 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. T1-214 „Dėl 2024– 2029 m. Telšių miesto tvarios plėtros strategijos patvirtinimo“, veiksmai.

Prie Miesto strategijos ir pažangos priemonės Nr. LT028-01-02-08 „Tvari Telšių miesto plėtra“ įgyvendinimo prisideda pažangos priemonės LT028-04-01-01 „Švietimo paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimas“ projektas 1.3 Telšių lopšelio-darželio „Berželis“ plėtra, Kalno g. 20, Telšiai. Jį įgyvendinant, bus sukurta 110 naujų ikimokyklinio ugdymo vietų 1–5 metų amžiaus vaikams.

Taip pat prie Miesto strategijos ir šios pažangos priemonės įgyvendinimo prisideda pažangos priemonės LT028-01-01-04 „Darbo vietų pasiekiamumo ir paslaugų prieinamumo didinimas“ projektas 1.9 „Dviračiams skirtos infrastruktūros plėtra Telšių miesto Parko g. ir palei Masčio ežero pakrantę“. Jį įgyvendinant, bus įrengti dviračių takai su apšvietimu, bevariklio transporto priemonių saugojimo aikštelės bei dviračių remonto stotelės, mažosios architektūros elementai, kameros ir kita infrastruktūra.

Pažangos priemonės poreikio pagrindimas

1

<https://telsiai.lt/uploads/website/documents/files/Naujienos/2024/Tel%C5%A1i%C5%B3%20miesto%20tvarios%20pl%C4%97tros%20strategija0523.pdf>

Dalis pažangos priemonės poreikį pagrindžiančios informacijos yra pateikta Plano I skyriaus „Regiono plėtros plano teritorinė aprėptis ir regiono esamos situacijos analizė“ dalyse II. Turizmas, III. Verslas, IV. Tvarus judumas, V. Aplinkosauga, VI. Švietimas.

Žemiau pateikiama pažangos priemonės poreikį pagrindžianti Telšių miesto tvarios plėtros strategijos informacija.

2018–2023 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Telšių apskrityje sumažėjo 4,3 proc., Telšių rajono savivaldybėje² – 6,4 proc., darbingo amžiaus gyventojų sumažėjimas 4,3 proc. apskrityje bei 5,8 proc. rajono savivaldybėje. Atsižvelgiant į tai galima teigti, kad ir miesto, ir rajono savivaldybės, ir apskrities demografinis potencialas mažėja.

Vertinant gyvenimo kokybės indeksą (toliau – GKI)³ Telšių rajono savivaldybėje ir kitose savivaldybėse, identifikuota, pagal nacionalinio lygmens GKI (0,58) Telšių rajono savivaldybė 2022 metais buvo 40-ta iš 60-ties savivaldybių, materialinių investicijų (A) subindekso kategorijoje nacionaliniu mastu užėmė 35-tą vietą, švietimo (D) sub indekso kategorijoje – 44-tą vietą, o viešosios infrastruktūros, gyvenamosios aplinkos kokybės ir saugumo (F) subindekso kategorijoje užėmė 55-tą vietą. Tai reiškia, kad aukščiau įvardintos subindeksų sritys yra labiausiai probleminės, įvertintos blogiausiai lyginant su kitomis šalies savivaldybėmis.

Rengiant Savivaldybės 2021–2030 metų strateginį plėtros planą siekiant išsiaiškinti rajono savivaldybės gyventojų, bendruomenių ir kitų suinteresuotųjų šalių poreikius, 2020 m. spalio 5–gruodžio 30 d. buvo atliktas gyventojų nuomonės tyrimas, apklausoje iš viso dalyvavo ir nuomonę išreiškė 355 Telšių rajono savivaldybės gyventojai. Šiuo tyrimu siekta išsiaiškinti, kaip gyventojai vertina atskiras viešųjų paslaugų teikimo sritis, kokias problemas įžvelgia bei kokie yra jų lūkesčiai tolesnei rajono savivaldybės plėtrai. Remiantis atlikto tyrimo duomenimis, gyventojai, tarp labiausiai spręstinių klausimų po sveikatos apsaugos viešųjų paslaugų (kurių gerinimas daugiausiai susijęs su nacionalinėmis reformomis), įvardino aplinkos tvarkymo, kultūros ir švietimo paslaugas – žr. paveikslą žemiau.

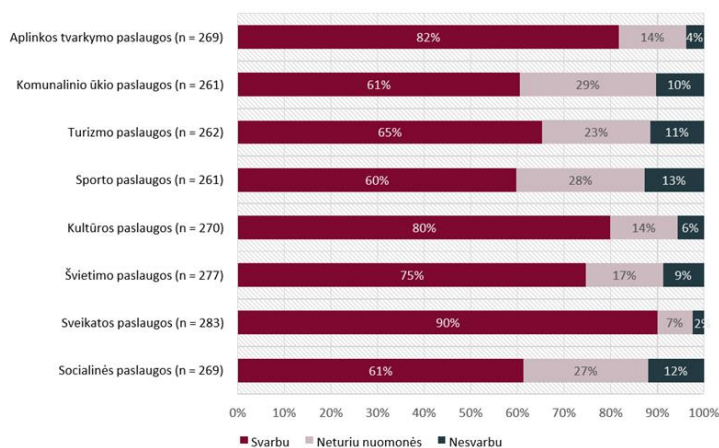
Telšių rajono savivaldybė pagal materialines investicijas, tenkančias 1 tūkst. gyventojų, (1654 EUR, čia ir toliau 2022 metų duomenimis) atsiliko nuo šalies (4393 EUR), Vidurio ir Vakarų Lietuvos regiono (toliau – VVL) (2998 EUR) ir apskrities (3845) vidurkio bei užėmė priešpaskutinę vietą tarp visų apskričių centrų Lietuvoje – rodiklio reikšmė analizuojamu laikotarpiu buvo mažesnė tik Tauragės r. savivaldybėje (1587 EUR).

Telšių rajono savivaldybėje 2023 m. ketvirtąjį ketvirtį vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis buvo 1149,2 Eur, šalies ūkyje – 1373,4 Eur. Pagal šį rodiklį savivaldybė atsiliko tiek nuo šalies, tiek nuo VVL, tiek nuo pusės apskričių centrų.

Žemas mėnesinis darbo užmokestis yra viena iš priežasčių, kodėl gyventojai, ypač jaunimas, migruoja į kitus šalies didmiesčius, tai taip pat gyventojų nemotyvuoja kurtis Telšių mieste. Verslumo lygis Telšių mieste nėra aukštas, o veikiančios pramonės įmonės kuria didžiausią pridėtinę vertę (žr. toliau pateikiamą paveikslą) ir gali mokėti konkurencingą darbo užmokestį, tačiau jos augimą ir plėtrą, be kitų veiksnių, lemia infrastruktūriniai apribojimai mieste, plačiau aprašyti Strategijos poreikių dalyje.

Telšių rajono savivaldybės moksleiviai į neformalųjį ugdymą įsitraukia rečiau, palyginti su visos Telšių apskrities jaunimu. Pagal suaugusiųjų, besimokančių neformaliajame švietime, proporciją (palyginti su visais gyventojais) Telšių apskritis⁴ yra šešta iš devynių VVL apskričių.

Telkiamų viešųjų paslaugų plėtojimo svarbos vertinimas

² Valstybės duomenų agentūra nepateikia informacijos miesto lygmeniu tuo atveju, jei tai nėra atskira savivaldybė.

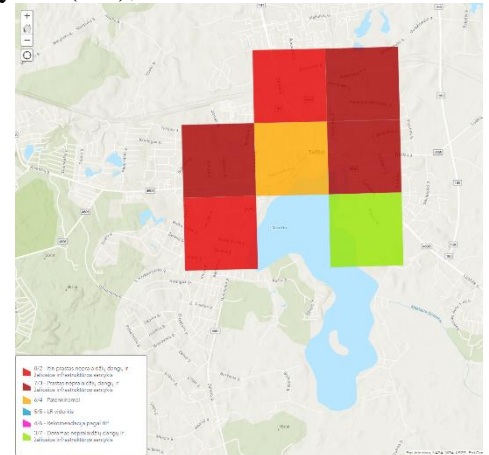
³ <https://lietuvosfinansai.lt/gki/savivaldybiu-reitingai/>

⁴ Valstybės duomenų agentūra nepateikia informacijos savivaldybės lygmeniu

Telšių miesto gyventojai susiduria su arti gyvenamosios vietos esančių ir gyventojų poreikius atitinkančių žaliųjų erdvių trūkumu bei jų pritaikymu tinkamam naudojimui. Mieste neišnaudojamas viešųjų erdvių potencialas, neprisidedama prie gyvenamosios aplinkos kokybės gerėjimo ir patogaus gyvenimo sąlygų sukūrimo. Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis miesto labiausiai urbanizuotose teritorijose (1.500 gyv./km² ir daugiau) nėra pakankamas – nesiekia nei Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane rekomenduojamo santykio (4/6), nei atitinkamo rodiklio šalies vidurkio (5/5), žr. paveikslą.

Didelėje miesto dalyje vyrauja nelaidžios dangos, todėl yra poreikis tai kompensuoti. Kompensacinės priemonės gali būti žalių erdvių kūrimas ir / ar esamų pritaikymas lankyti.

Toliau pateikiamas paveikslas atspindi, kad nors Telšių mieste ir yra žalių plotų, tik esantys centrinėje miesto dalyje turi rekreacijai skirtą infrastruktūrą. Siekiant atliepti didelės dalies miesto gyventojų lūkesčius, tikslinga esamus žaliuosius plotus pritaikyti gyventojų poreikiams ir kurti tvarią bei patogią gyvenamąją aplinką, užtikrinančią galimybę, nepriklausomai nuo turimų finansinių išteklių, aktyviai ir turiningai leisti laisvalaikį visų socialinių grupių atstovams. Dabartinė kasdienei miestiečių rekreacijai skirtų žaliųjų erdvių infrastruktūra (ypač pietinėje ir vakarinėje miesto dalyje) yra tinkama tik iš dalies – jose nėra įrengtų mažosios infrastruktūros elementų, apšvietimo, vaikų žaidimo aikštelių, stanga pėsčiųjų takų arba jie yra prastos būklės.

Analizuojant gyvenimo kokybę (bendrai) ir ypač rekreacines teritorijas, jų pasiekiamumą, pažymėtina ir tai, kad dviračių takų infrastruktūra, kaip vienas iš pagrindinių miestiečių mobilumą užtikrinančių komponentų, yra nepakankamai išvystyta, fragmentuota, miesto dalys yra nesujungtos dviračių takais. Trūksta jungčių iki ir tarp miestiečių poreikiams skirtų rekreacijos objektų ir kasdieninių funkcinėlių zonų, kurios užtikrintų vientisą infrastruktūros tinklo suformavimą. Viena iš pagrindinių trūkstamų jungčių yra tarp tankiausiai gyvenamos šiaurinės miesto dalies ir rekreacijai skirtų teritorijų pietinėje miesto dalyje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, galima teigti, kad Telšių mieste pagrindinės probleminės sritys yra švietimo ir gyvenamosios aplinkos kokybė, o gyventojų mažėjimas ir senėjimas turi neigiamos įtakos ir ekonominei aplinkai, ir viešosios infrastruktūros tvarumui (dėl mažėjančių Savivaldybės administracijos finansinių galimybių).

Nepakankamas Telšių miesto patrauklumas gyventi, neužtikrintas dalies viešųjų paslaugų prieinamumas ir bendruomenės poreikius tenkinanti jų įvairovė lemia tarpusavyje susijusius procesus, veikiančius ekonomiką, socialinę sritį ir klimato kaitą. Demografiniai procesai didina poreikį racionaliai išdėstyti darbo, poilsio ir gyvenamąsias vietas, siekiant išvengti šiltnamio efekto sukeliančių CO₂ dujų, kietųjų dalelių (KD_{2,5}), žmogui bei aplinkai kenksmingų cheminių junginių išmetimų. Todėl įgyvendinant strategiją dėmesys bus skiriamas tvarumo ir sumanumo principams, kartu sprendžiant viešųjų paslaugų prieinamumo, aplinkos taršos ir kitas tarpusavyje susijusias problemas, užtikrinant ekonominiu požiūriu svarbų racionalų darbo vietų, rekreacijos ir švietimo infrastruktūros išdėstymą ir jų jungtis. Problemos mastas ir ją lemiančių aplinkos, klimato kaitos, socialinių ir ekonominių procesų sąveika reikalauja integruotų sprendimų, įgyvendinančių Europos žaliojo kurso strategiją: tiek tiesiogiai mažinant urbanizuotų teritorijų šiltnamio efekto sukeliančių dujų emisiją ir prisitaikant prie klimato kaitos (darnaus judumo priemonės, žaliųjų erdvių plėtra ir įveiklinimas, darbo vietų arti gyvenamosios vietos kūrimas), tiek subalansuojant viešųjų paslaugų tinklą, taip sumažinant ilgų kelionių poreikį ir transporto poveikį taršai ir klimato kaitai.

Įgyvendinant Telšių miesto tvarios plėtros strategiją ir įvertinus 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos (ESFIP) 5.1 uždavinio ir kitų integruotų teritorinių investicijų metodu įgyvendinamų uždavinių apimtį, Telšių miesto savivaldybės strateginį plėtros planą ir Telšių regiono plėtros planą, bus siekiama kokybinio pokyčio didinant švietimo paslaugų prieinamumą (įskaitant socialiai pažeidžiamoms grupėms), sudarant sąlygas miesto ir aplinkinių teritorijų gyventojams judėti mieste mažiau teršiant aplinką, kurti miesto erdves, kurios bus efektyviai išnaudojamos ir labiau prieinamos gyventojams, o verslui – investuoti bei vystyti verslą.

Siekiant pagerinti Telšių miesto viešųjų paslaugų ir infrastruktūros prieinamumą, užtikrinti tvarią aplinką ir pagerinti investicinį patrauklumą, būtina išnaudoti Telšių miesto viešųjų erdvių, komercinių ir pramoninių teritorijų potencialą, gerinti gyvenamąją aplinką bei stiprinti viešųjų paslaugų racionalų panaudojimą.

Atsižvelgiant į įvardintą problemą, nustatyti šie Telšių miesto tvarios plėtros **poreikiai**:

Švietimo paslaugų prieinamumo pagerinimas:

- 2018–2022 metų istoriniai duomenys⁵ apie vietų skaičių, tenkanti 100-ui vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas savivaldybės lygmeniu neindikuoja vietų stygiaus (100-ui vaikų tenka 104 vietos 2022 metų duomenimis). Tačiau, apklausus Telšių miesto švietimo įstaigas, buvo nustatyta, kad miesto įstaigos yra perpildytos, nes iš visų pateiktų prašymų registruoti vaikus į ikimokyklinio ugdymo miesto švietimo įstaigas 17,4 proc. prašymų nėra galimybės patenkinti. Vadovaujantis LR švietimo įstatymo 7 str. 3 dalies nuostatomis, 2023 m. yra reglamentuotas visuotinis ikimokyklinis ugdymas nuo 4 metų vaikams, 2024 m. – nuo 3 metų vaikams, o 2025 m. – nuo 2 metų vaikams. Tai reiškia, kad ikimokyklinis ugdymas 2–4 metų amžiaus vaikams nėra privalomas, bet, jei tėvai (globėjai) pageidauja tokio amžiaus vaikus vesti į ikimokyklinio ugdymo įstaigas, Savivaldybės administracijai atsiranda prievolė užtikrinti vietų poreikį tokio amžiaus vaikų ugdymui institucijose.

- Telšių rajono savivaldybėje 2022–2023 m. m. yra 1199 specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, iš jų 476 nustatyti vidutiniai, dideli ir labai dideli specialieji ugdymosi poreikiai. Atsižvelgiant į šį faktą, konstatuotina, kad švietimo ir kitos viešosios infrastruktūros plėtra bei pritaikymas žmonėms su negalia, UD principų taikymas yra itin aktualus – nei viena iš Telšių miesto gimnazijų nėra pritaikyta šių poreikių tenkinimui, Savivaldybėje yra tik du lopšeliai-darželiai, pritaikyti iš dalies, t. y. pritaikytas pateikimas tik į pirmą aukštą.

- Remiantis LR švietimo valdymo informacinės sistemos duomenimis, neformaliojo švietimo galimybėmis mokyklose ir kitur besinaudojančių mokinių dalis Telšių rajono savivaldybės rodiklis per 2016–2022 metų laikotarpį svyravo tarp 57,6–66,1 procento, daugeliu atvejų buvo aukštesnis už šalies vidurkį, išskyrus 2018–2019 ir 2021–2022 m. m., ir mažėjo 0,3 procento per laikotarpį. Darytina prielaida, kad Telšių miesto kultūros ir švietimo įstaigų patalpų, pritaikytų pagal UD principus, stygius, šiuolaikiškų erdvių kūrybiškumui plėtoti, bendruomeninėms, neformalaus švietimo veikloms vykdyti stygius yra vienas iš veiksnių, lemiančių neaugantį išitraukimą į neformalų švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą. Sąlygos vykdyti tokią veiklą tenkinamos tik iš dalies, nepakankama įstaigų fizinė būklė, nepakankamai pritaikyta įstaigų infrastruktūra asmenų su negalia poreikiams tenkinti, neišnaudotos galimybės teikti tose pačiose įstaigose skirtingų sričių (pvz. kultūros ir švietimo) paslaugas lemia ribotą neformalaus švietimo paslaugų pasiūlą, neleidžia įtraukti papildomų tikslinių grupių.

- ***Viešųjų erdvių, skirtų rekreacijai, patrauklumo ir prieinamumo pagerinimas aktyvaus laisvalaikio ir poilsio praleidimui visų socialinių grupių asmenims.*** Telšių miesto žalinimo plane analizuojama gamtinio karkaso sistema Telšių miesto teritorijoje greičiausiai dėl specifinės reljefo situacijos ir miesto urbanistinės raidos ypatumų nėra tolygi ir juo labiau pakankama, miesto urbanistinėje struktūroje gamtiškumą išlaikiusios teritorijos yra tik fragmentinio pobūdžio (detalesnė informacija pateikiama problemos aprašyme), pasireiškia siauros tarp urbanizuotų teritorijų įspraustos žaliosios erdvės, kurių išsaugojimas, o taip pat atskirųjų želdynų plotų ekologinio potencialo ir natūralumo didinimas, derinant tai su pritaikymu rekreacijai, kitiems bendruomenės poreikiams turėtų būti vienas iš pagrindinių miesto žalinimo tikslų. Rekreacijai skirtos viešosios erdvės nėra iki galo pritaikytos pagal UD principus, mieste trūksta erdvių, skirtų laisvalaikio veikloms vykdyti.

Investicijų pritraukimo į pramoninę Telšių miesto teritoriją didinimas

- SVV vystymui ir plėtrai, be visų kitų aspektų, kritiškai reikšmingas yra įsikūrimo greitis, mobilumas ir su tuo susijusi viešoji infrastruktūra, komunikacijos. Nors Telšių mieste ir yra pramoninė teritorija, o joje jau yra įsikūrusios vidutinės ir didelės pramonės įmonės, tačiau trūksta naujų sklypų tolimesniam verslo vystymui ir papildomų investicijų pritraukimui. Norint pradėti naują ekonominę veiklą Telšiuose ar plėsti jau vykdomą miesto teritorijos ribose yra 12 laisvų Savivaldybei

⁵ Informacijos šaltinis - LR Valstybės duomenų agentūra.

priklausančių sklypų, kurių paskirtis yra komercinė, pramonės ir sandėliavimo (bendras plotas yra 7,7 ha, iš jų – 5 sklypai buvusiam karinio miestelio teritorijoje, 5,3 ha ir 7 Šiaurinėje miesto dalyje, 2,4 ha) su paruoštais naudojimui inžineriniais tinklais, tačiau vis dar turinčiais išvystymo trūkumų. Šiauriau esančioje miesto dalyje 39,64 ha teritorijoje tarp magistralinio kelio A11 (Šiauliai-Palanga) ir rytinio miesto aplinkkelio (krašto kelio Nr. 160) yra potencialas vystyti vidutiniam ir / arba stambiam verslui, tačiau tam reikalinga suformuoti sklypus, įrengti visas komunikacijas, kapitaliai rekonstruoti Mažeikių gatvę bei užtikrinti jungtis su magistraliniu keliu A11. Tiek prie jau esamų, tiek potencialių trūksta tinkamai paruoštos viešosios infrastruktūros – sutvarkytų kelių, pėsčiųjų ir dviračių takų, automobilių stovėjimo aikštelių, lietaus nuotekų tinklų.

▪ Šiuo metu SVV bendradarbiavimas tarp skirtingų sektorių ir industrijų yra paremtas pavienėmis verslininkų iniciatyvomis, VšĮ „Žemaitijos verslo centras“ teikia biuro ar kitų patalpų nuomos paslaugas, tačiau bendradarbiavimui ir kūrybiškumo skatinimui skirtos infrastruktūros, leidžiančios dirbti vienoje erdvėje (bendradarbystės erdvės) mieste nėra. Pavyzdžiui, Telšiai yra vienintelis VVL priskirto regiono centras, kuriame nėra „Spiečiaus“⁶.

Tikslinės grupės ir siekiami pokyčiai

Atsižvelgiant į planuojamas veiklas ir siekiamus pokyčius, šios pažangos priemonės *tikslinės grupės* – Telšių rajono savivaldybės gyventojai, Telšių rajono savivaldybė ir kitos viešojo sektoriaus institucijos ir įstaigos, viešąsias paslaugas teikiančios nevyriausybinės organizacijos.

Šioms tikslinėms grupėms bus pagerintos viešųjų paslaugų teikimo sąlygos – turizmo ir verslo plėtros, švietimo ir kultūros, aplinkos ir susisiekimo. Sprendžiamos problemos padarys poveikį Telšių rajono savivaldybės gyventojų poreikiams gauti geresnių ir labiau prieinamų viešųjų paslaugų: rekreacijai skirtų viešųjų erdvių, skatinančių aktyvų laisvalaikį ir sveiką poilsį, tvarios ir patogios gyvenamosios aplinkos, švietimo paslaugų, geresnių sąlygų verslo plėtrai ir investicijoms pritraukti. Šie teigiami pokyčiai padarys poveikį ir Telšių rajono savivaldybei, kuri taps patrauklesnė gyventi, dirbti, investuoti, taip pat viešojo sektoriaus institucijoms ir įstaigoms, viešąsias paslaugas teikiančioms nevyriausybinėms organizacijoms.

Telšių mieste gyvena 22212 gyventojų, visoje Telšių rajono savivaldybėje – 39141 gyventojas (nuolatinių gyventojų skaičius 2023 m. metų pradžioje oficialiosios statistikos duomenimis).

Tikslinė grupė ir jos poreikiai, atsižvelgiant į demografines, technologines ar kitas pažangos priemonei aktualias tendencijas šios pažangos priemonės įgyvendinimo ir 5 metų po pažangos priemonės įgyvendinimo pabaigos išliks nemažėjantys.

Pažangos priemone siekiama šių kokybinių pokyčių teikiant viešąsias paslaugas:

– pagerėjęs švietimo paslaugų prieinamumas ir kokybė Telšių mieste, padidėjęs paslaugų gavėjų skaičius;

– pagerėjęs viešųjų paslaugų prieinamumas ir kokybė, padidėjęs viešosios paslaugos gavėjų skaičius, atgaivinus, modernizavus Telšių miesto viešąsias erdves, pritaikius jas bendruomenės poreikiams, padidinus jų prieinamumą, pasiekiamumą, patrauklumą, pagerinus gyvenamosios aplinkos kokybę. Tai prisidės prie turizmo objektų pasiekiamumo padidinimo ir sąlygų turizmo paslaugų plėtrai sudarymo.

– pagerėjęs viešųjų paslaugų prieinamumas ir kokybė, pagerinus sąlygas verslo plėtrai, privačioms investicijoms pritraukti, sukūrus naujų darbo vietų.

Ankstesniu 2007-2013 m. ES lėšų programavimo laikotarpiu Telšių mieste buvo įgyvendinami vietinei ir urbanistinei plėtrai, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimui bei turizmo plėtrai skirti projektai pagal priemonę VP3-1.1-VRM-01-R „Regioninių ekonomikos augimo centrų plėtra“. Keturi projektai etapais buvo įgyvendinti tvarkant apleistas ir užterštas Telšių miesto teritorijas prie Masčio ežero, vykdant regeneravimo ir tvarkymo atlikimo darbus, iš viso investuojant apie 7 mln. eurų. Viešosios miesto erdvės buvo tvarkomos projektais „Aikštelės prie Telšių miesto bokšto laikrodžio ir fontano aplinkos sutvarkymo projektavimo paslaugos ir darbai“ (investuota apie

⁶ <https://spiecius.inovacijuentura.lt/>

102 tūkst. Eur), „Akmeninės atraminės sienos Respublikos g. Telšiuose tvarkybos darbai“ (investuota apie 112 tūkst. Eur).

2014-2020 m. programavimo laikotarpiu infrastruktūra verslo plėtrai buvo kuriama įgyvendinant projektą „Apleistos teritorijos tarp karaliaus Mindaugo gatvės ir geležinkelio Šiauliai–Klaipėda Telšių mieste, infrastruktūros rekonstravimas“ (investuota 1,3 mln. Eur) pagal priemonę 07.1.1-CPVA-V-902 „Pereinamojo laikotarpio tikslinių teritorijų vystymas“.

Tačiau šios investicijos nebuvo pakankamos, tolimesniam problemų sprendimui reikalinga įgyvendinti Telšių miesto tvarios plėtros strategijoje numatytas veiklas.

Priemonės įgyvendinimas tiesiogiai prisidės prie Regionų plėtros programoje nustatytų poveikio rodiklių siekimo: Gyventojų užimtumo lygis (15–64 metų) ir Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansinių įmonių), tenkanti vienam dirbančiajam per metus.

III SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Pažangos priemonės veiklos bus įgyvendinamos Telšių miesto teritorijoje.

IV SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Pažangos priemonės veiklos pasirinktos, siekiant spręsti Telšių regiono plėtros plane nustatytas Telšių regiono problemas ir jų gilumines priežastis.

Pažangos priemonės veiklos:

1. *Švietimo paslaugų prieinamumo padidinimas.* Veikla pasirinkta siekiant spręsti problemą „Nepakankama švietimo paslaugų kokybė ir prieinamumas“ ir jos giluminę priežastį „Netolygus švietimo paslaugų prieinamumas“

2. *Viešųjų erdvių patrauklumo ir prieinamumo padidinimas.* Veikla pasirinkta siekiant spręsti problemą „Nepakankamai išvystyta turizmo ir verslo plėtros aplinka ir jos giluminę priežastį „Nepakankamas turizmo objektų pasiekiamumas ir kokybiškų paslaugų trūkumas“, problemą „Netvari transporto sistema, nepakankamas eismo saugumas ir jos giluminę priežastį „Nepakankamas darnaus judumo priemonių diegimas miestuose“.

3. *Investicinio potencialo padidinimas.* Veikla pasirinkta siekiant spręsti problemą „Nepakankamai išvystyta turizmo ir verslo plėtros aplinka ir jos giluminę priežastį „Nepatraukli aplinka verslo plėtrai“.

Projektų vykdytojai ir partneriai.

Remiantis Vietos savivaldos įstatymo (toliau- Įstatymas) 6 straipsnio 38, 5, 8, 26, 28 dalimis, sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas, savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas, ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas, aplinkos kokybės gerinimas, kraštovaizdžio tvarkymas yra savarankiškosios savivaldybių funkcijos.

Remiantis Įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi, viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys. Remiantis Įstatymo 54 ir 55 straipsniais, savivaldybės <...> užtikrina viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, <...>, steigdama biudžetines ir viešąsias įstaigas, <...>, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parinkdama viešųjų paslaugų teikėjus <...>.

Atsižvelgiant į aukščiau minėtas Įstatymo nuostatas, pažangos priemonės projektų pareiškėja gali būti Telšių rajono savivaldybės administracija (toliau – Administracija) partneriais – viešieji juridiniai asmenys, veikiantys švietimo srityje ir vykduantys bendrojo ugdymo programas, Telšių rajono savivaldybės Žemaitės dramos teatras, VšĮ Žemaitijos verslo centras, VšĮ Telšių menų

inkubatoriaus. Investicijos planuojamos į valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausantį turtą.

V SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Atsižvelgiant į pažangos priemonės pobūdį, projektų atranka organizuojama planavimo būdu. Vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos 135.2. papunkčiu, planavimo būdas taikomas projektams, kuriais įgyvendinamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos funkcijos ir veiklos, kurie priskirtini valstybės ar savivaldybių institucijoms ar įstaigoms ar jų kontroliuojamiems juridiniams asmenims ir kuriais tiesiogiai prisidedama prie pažangos priemonės įgyvendinimo ir joje numatytų rezultatų pasiekimo. Pažangos priemonės įgyvendinimui numatyti projektai atitinka Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio nuostatas.

Planuojamo projekto veikla tiesiogiai prisidedama prie regioninės pažangos priemonės Nr. Nr. 01-004-07-02-01 (RE) „Pagerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, darbo vietų pasiekiamumą ir tam reikalingų išteklių naudojimo efektyvumą“ įgyvendinimo ir numatytų rezultatų pasiekimo.

VI SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai (toliau – HP)	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	<p>Pažangos priemone tiesiogiai prisidedama prie Darnaus vystymosi horizontaliojo principo ir 4-o „Užtikrinti visa apimantį ir lygiavertį kokybišką švietimą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi“, 8-o „Skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą, našų užimtumą ir deramą darbą“ ir darnaus vystymosi 12 tikslo „Pasiiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“ įgyvendinimo.</p> <p>Įgyvendinant projektus siekiama mažinti vietų trūkumą ugdymo įstaigose, taip užtikrinant efektyvų ir tolygų viešųjų paslaugų išdėstymą, kokybę, vietų trūkumo ikimokyklinėse įstaigose mažinimą. Išnaudojant viešųjų erdvių, tinkamų konversijai, potencialą, kuriant (atnaujinant) žaliąsias erdves, bus siekiama prisidėti prie efektyvesnio klimato kaitos poveikio mažinimo, aplinkos užterštumo dėl augančios urbanizacijos stabdymo ir augančių energijos resursų grėsmės mažinimo.</p>
2.	Lygių galimybių visiems	<p>Pažangos priemonės veiklų rezultatai turės įtakos visiems asmenims, nepriklausomai nuo jų lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ar kt.</p> <p>Projektuose nėra numatyta apribojimų, kurie turėtų neigiamą poveikį įgyvendinant moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų, tikėjimo, pažiūrų, negalios, sveikatos būklės, socialinės padėties, amžiaus, lytinės orientacijos ir kitais pagrindais principus.</p>

VII SKYRIUS

IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

Šia pažangos priemone prisidedama prie regioninės pažangos priemonės Nr. 01-004-07-02-01 (RE) „Pagerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, darbo vietų pasiekiamumą ir tam reikalingų išteklių naudojimo efektyvumą“ įgyvendinimo ir jai priskirto poveikio rodiklio „Asmenys, patiriantys skurdo riziką ar socialinę atskirtį“ reikšmės pasiekimo.

Nurodytam poveikio rodikliui priskirta išankstinė sąlyga – patvirtintos teritorinės strategijos, atitinkančios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (Bendrųjų nuostatų reglamento), 29 straipsnio reikalavimus ir patvirtintose regionų plėtros planų pažangos priemonėse yra numatytos veiklos šioms strategijoms įgyvendinti.

Išankstinė sąlyga įgyvendinta: 2024–2029 m. Telšių miesto tvarios plėtros strategija patvirtinta Telšių rajono savivaldybės tarybos 2024 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. T1-214 „Dėl 2024–2029 m. Telšių miesto tvarios plėtros strategijos patvirtinimo“.

VIII SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektingos rodiklio reikšmės		Siektingos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (metai)	Galutinė reikšmė (metai)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Švietimo paslaugų prieinamumo padidinimas	P.B.2.0076	Integruoti teritorinio vystymo projektai Projektai	6044300	5137655	0 (2024)	3 (2029)	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis Telšių miesto tvarios plėtros strategija ir projektų pasiūlymų įtraukti į Planą duomenimis. Bus įgyvendinti 3 integruoti teritorinio vystymo projektai. Plano pažangos priemonės projektų Nr.1.1, 1.2 ir 1.3 duomenys.
2. Viešųjų erdvių patrauklumo ir prieinamumo padidinimas	P.B.2.0076	Integruoti teritorinio vystymo projektai Projektai	6777616	5760973	0 (2024)	7 (2029)	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis Telšių miesto tvarios plėtros strategija ir projektų pasiūlymų įtraukti į Planą duomenimis. Bus įgyvendinti 7 integruoti teritorinio vystymo projektai. Plano pažangos priemonės projektų Nr. 2.1-2.7 duomenys.
	P.B.2.0114	Atviros erdvės, sukurtos arba atkurtos miestų teritorijose Kvadratiniai metrai			0 (2024)	123000 (2029)	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis Telšių miesto tvarios plėtros strategija ir projektų pasiūlymų įtraukti į Planą duomenimis. Plano pažangos priemonės projektų Nr.2.1-2.7 duomenys.
Investicinio potencialo padidinimas	P.B.2.0076	Integruoti teritorinio vystymo projektai, projektai	6551460	5568741	0 (2024)	3 (2029)	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis Telšių miesto tvarios plėtros strategija ir projektų pasiūlymų įtraukti į Planą duomenimis. Bus įgyvendinti 3 integruoti teritorinio vystymo projektai. Plano pažangos priemonės projektų Nr.3.1 ir 3.3 duomenys.
Iš viso			19373376	16467369			

Pažangos priemonės rezultato rodikliai							
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Pradinė rodiklio reikšmė (2021)	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinios rodiklio reikšmės		Siektinios rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (2024)	Galutinė reikšmė (2029)	
1	2	3	4	5	6	7	8
R.S.2.3038	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei veiklai Hektarai	0	6368160	5412936	0 (2024)	7,9 (2029)	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis Telšių miesto tvarios plėtros strategija ir projektų pasiūlymų įtraukti į Planą duomenimis. Plano pažangos priemonės projektų 3.1 ir 3.3 duomenys.
R.S.2.3039	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius Vartotojai per metus	0	6227600	5293460	0 (2024)	330480 (2029)	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis Telšių miesto tvarios plėtros strategija ir projektų pasiūlymų įtraukti į Planą duomenimis. Plano pažangos priemonės projektų 1.1-1.3 (švietimo) ir 3.2 (verslo) duomenys.
R.N.2.5720	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai Hektarai		6777616	5760973	0 (2024)	33,95 (2029)	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis Telšių miesto tvarios plėtros strategija ir projektų pasiūlymų įtraukti į Planą duomenimis. Plano pažangos priemonės projektų 2.1-2.7 (2 veikla – viešųjų erdvių patrauklumo didinimas) duomenys.
Iš viso			19373376	16467369			

Regiono plėtros tarybos administracijos
direktorius

Julijana Gnadt

(parašas)

(vardas ir pavardė)